

При дефіциті статистичних даних про результати діяльності малих підприємств на селі, особливо це стосується особистих селянських господарств, використовують методи анкетування та соціологічного опитування, за допомогою яких можна опосередковано зробити висновки про достаток сільського населення та рівень розвитку села.

Список використаних джерел

1. Горбонос Ф.В. Економіка підприємств. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws>
2. Економіка підприємства / [Черевко В.Г., Горбонос Ф.В., Іваницька Г.Б., Павленчик Н.Ф.]. – навч. посібник за заг. ред. Г.В. Черевка. – Львів: Априорі, 2004. – 384 с.
3. Кремер Н.Ш. Теория вероятностей и математическая статистика: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. - 573 с.
4. Методика економічних досліджень: учеб. Пособию / по ред. Ф. В. Зиновьева. – Симферополь: Изд-во «Таврия», 1999.- 168с.
5. Россоха В. В. Методологія та її роль в сучасних економічних дослідженнях / В. В. Россоха // АгроІнком.- 2009. – № 1-4.- С.50-55.
6. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. – 5-те вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 307с.

Summary. *The article reviews the methodological approaches to research and development activities of small businesses and played a role in rural development.*

Key words: *entrepreneurship, small business, methodological approaches, rural areas.*

УДК 346.3

Рибчинський О.М., старший викладач

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ КОМЕРЦІЙНОЇ КОНЦЕСІЇ ТА ЙОГО ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ

Стаття присвячена державній реєстрації договору комерційної концесії. Запропоновано шляхи вдосконалення деяких аспектів правового регулювання державної реєстрації договору комерційної концесії.

Ключові слова: *договір комерційної концесії, орган державної реєстрації договору комерційної концесії, державна реєстрація договору комерційної концесії, порядок державної реєстрації договору комерційної концесії.*

Договір комерційної концесії є новим для законодавства України, і в ньому можна знайти певні елементи інших відомих договорів. Зокрема, ліцензійного договору (надання дозволу на використання об'єктів права інтелектуальної власності), договору про спільну діяльність (співробітництво, направлене на досягнення певного результату), договору купівлі-продажу (оплатна передача матеріалів), договору комісії (можливе укладення правочинів з метою задоволення інтересів праволодильця) та інших договорів.

Правова характеристика договору, консенсуальний двосторонній, оплатний [2].

Укладення договору комерційної концесії переслідує мету отримати однією особою дозвіл на використання об'єктів інтелектуальної власності та комерційного досвіду для успішної реалізації товарів, надання послуг чи виконання робіт і впливати таким чином на розширення ділової репутації іншої особи. З позиції користувача - це можливість використання у підприємницькій діяльності комплексу виключних прав контрагента, а праволодильця - створення виробничої, торгової чи збутової ланки в мережі свого бізнесу для просування товарів чи послуг, розширення ринку їх збуту.

Таким чином, в укладенні договору комерційної концесії зацікавлені обидві сторони. Перевагами для праволодильця є можливість у досить короткі строки створи-

ти розгалужену мережу бізнесу, здійснювати своєрідну рекламу без особливих зайвих капіталовкладень, додатково отримувати прибутки за відсутності безпосереднього ризику підприємницької діяльності. Користувач у свою чергу має можливість не розпочинати з нуля при освоєнні і завоюванні ринку, а скористатися уже певною діловою репутацією іншої особи, що значно скорочує витрати і підвищує ефективність капіталовкладень, зумовлює певну стабільність на ринку та значно знижує ступінь підприємницького ризику.

Особливість договору комерційної концесії полягає в тому, що сторонами можуть бути лише фізичні та юридичні особи, які є суб'єктами підприємницької діяльності.

Однак вивчення даного питання скоріше стосується дефініцій, прав та обов'язків сторін за цим договором. У даній статті головне завдання полягатиме у висвітленні проблематики застосування норм щодо державної реєстрації договору комерційної концесії.

Частина 2 статті 1118 Цивільного кодексу України передбачає, що договір комерційної концесії підлягає державній реєстрації органом, який здійснив державну реєстрацію правоволодільця.

Правоволодільцем (і взагалі стороною) за договором комерційної концесії може бути тільки суб'єкт підприємницької діяльності, згідно зі статтею 1117 Цивільного кодексу України.

Статтею 5 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 15 травня 2003 року № 755-IV передбачено, що державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємці впровадиться державним реєстратором виключно у виконавчому комітеті міської ради міста обласного значення або у районній, районній у містах Києві та Севастополі державній адміністрації за місцезнаходженням юридичної особи або за місцем проживання фізичної особи – підприємця».

Договір комерційної концесії укладається у письмовій формі. У разі недодержання письмової форми цього договору він є нікчемним. Цей випадок є винятком із загального правила. Більш строгий підхід законодавця стосовно форми зазначеного договору можна пояснити тим, що він застосовується лише у сфері підприємницької діяльності, а тому є потреба стабілізувати відносини в цивільному обороті.

До того ж, якщо для сторін договір комерційної концесії є дійсним з моменту укладення у письмовій формі, то у відносинах з третіми особами сторони мають право посилатися на договір лише з моменту його державної реєстрації.

Подібна конструкція, що для сторін договір набуває чинності з моменту підписання, а для третіх осіб – з моменту державної реєстрації, раніше застосовувалася до ліцензійних договорів. Однак якщо реєстрацію ліцензійного договору здійснює Державний департамент інтелектуальної власності, то договір комерційної концесії підлягає державній реєстрації органом, який здійснив державну реєстрацію правоволодільця. Якщо правоволодільець зареєстрований в іноземній державі, реєстрація договору комерційної концесії здійснюється органом, який здійснив державну реєстрацію користувача.

У цивілістичній літературі висловлюється точка зору, що відсутність реєстрації договору комерційної концесії, з одного боку, позбавляє користувача з метою захисту інтересів споживачів можливості почати використання наданого йому комплексу виключних прав, а з другого – ще до реєстрації договору надає можливість сторонам почати проведення необхідної підготовчої роботи вже на підставі укладеного договору[4].

Вважається, що таке трактування значення реєстрації цього договору є помилковим, оскільки, по-перше, як уже зазначалося, наведена конструкція набрання чиннос-

ті договору для сторін і третіх осіб не є новою для законодавства України, оскільки традиційно застосовувалася для ліцензійних договорів, а тому наслідки відсутності реєстрації відомі; по-друге, якщо ж договір вважається уже укладеним, то він повинен породжувати певні правові наслідки, а підготовка можлива і за наявності, зокрема, попереднього договору; по-третє, наведені точки зору свідчать, що науковці в цій конструкції вбачають обмеження прав виключно для користувача, а насправді таке обмеження встановлюється для правоволоділця, оскільки саме він зацікавлений у наявності реєстрації договору комерційної концесії.

Укладення договору без реєстрації означає, що право володілець у випадку висування до нього вимог споживачами стосовно неналежної якості товарів, робіт чи послуг зобов'язаний буде задовольнити їх у повному обсязі, оскільки він не може посилатися на договір комерційної концесії і відповідно на той факт, що під його комерційним найменуванням чи з використанням його торговельної марки господарює користувач. Інакше кажучи, за відсутності реєстрації правочину правоволоділець бере на себе ризик настання негативних наслідків при висуванні претензій третіми особами у зв'язку з діяльністю користувача. Саме цим зумовлена та обставина, що за загальним правилом обов'язок зареєструвати договір покладено на правоволоділця.

Пояснити значення такої реєстрації можна хіба що тим, що будь-яка зацікавлена особа, звернувшись до реєстру, зможе встановити, що під певним комерційним найменуванням може виступати інша особа при виготовленні товарів, виконанні робіт чи наданні послуг.

Отже, відсутність однозначної позиції щодо вирішення проблеми державної реєстрації договору комерційної концесії негативно впливає на законотворчу діяльність та на реалізацію суб'єктами господарювання своїх прав.

Вважаю, що необхідно внести зміни до Цивільного та Господарського кодексів України щодо визначення органу державної реєстрації договору комерційної концесії, а також розробити відповідний закон щодо врегулювання порядку державної реєстрації договору комерційної концесії.

Вирішивши питання врегулювання інституту договору комерційної концесії як підставу виникнення, зміни і припинення прав та обов'язків суб'єктів господарювання, а саме законодавчого забезпечення його державної реєстрації, можливо буде створити умови для поліпшення інвестиційного клімату України та сподіватися на надходження в Україну іноземних інвестицій.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – №40-44. – Ст. 356 (із змінами від 11.02.2014 р.).
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – №18, 19–20, 21–22. – Ст. 144 (із змінами від 23.02.2014 р.).
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб– підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – №31–32. – Ст. 263 (із змінами від 05.09.2013 р.).
4. Цивільне право України; Підручник у 2 т./Борисова В.І. – Юрінком Інтер, 2011. – Т 2.

Summary. This article is devoted to the state registration of a commercial concession. Ways of improving some aspects of regulation of state registration of commercial concession.

Key words: contract of commercial concession, the public registration of a commercial concession, state registration of commercial concession procedure for state registration of commercial concession.